

พรรคการเมืองไทยกับฐานคะแนนเสียง :
ศึกษากรณีของพรรคประชากรไทยใน เขตกรุงเทพมหานคร

พันตำรวจตรี อภิชาติ พุ่มแก้ว

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2533

ISBN 974-577-091-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016761

110312109

THAI POLITICAL PARTY AND ITS BASE :
A STUDY OF PRACHAKORNTHAI PARTY IN BANGKOK METROPOLIS

POL. MAJ. APICHART POOMKAEW

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-091-4

ค.

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พรรคการเมืองไทยกับฐานคะแนนเสียง : ศึกษากรณีของพรรคประชากรไทย
ในเขตกรุงเทพมหานคร

THAI POLITICAL PARTY AND ITS BASE : A STUDY OF
PRACHAKORNTHAI PARTY IN BANGKOK METROPOLIS

โดย พันตำรวจตรี อภิชาติ พุ่มแก้ว

ภาควิชา การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

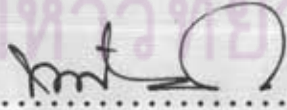
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

 ..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

 ..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์)

 ..... ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

 ..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว)

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสีเขียวเท่านั้น

อภิชาติ หุ่มแก้ว, พรรคการเมืองไทยกับฐานคะแนนเสียง : ศึกษากรณีของพรรคประชากรไทย
ในเขตกรุงเทพมหานคร (THAI POLITICAL PARTY AND ITS BASE : A CASE STUDY
OF PRACHAKORNTHAI PARTY IN BANGKOK METROPOLIS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ปรีชา
หงษ์ไกรเลิศ, 184 หน้า. ISBN 974-577-091-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาค้นคว้าหาความสัมพันธ์ระหว่างพรรคการเมืองไทยกับฐาน
คะแนนเสียงว่าเป็นไปในลักษณะใด พรรคการเมืองไทยสามารถสร้าง รักษา และขยายฐานคะแนนเสียงได้
อย่างไร ความสำคัญและความจำเป็นของฐานคะแนนเสียงกับการเลือกตั้งในปัจจุบัน รวมทั้งผลกระทบที่จะ
เกิดขึ้นกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ทั้งนี้ได้ศึกษากรณีของพรรคประชากรไทยในเขต
กรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า พรรคประชากรไทยสามารถสร้างฐานคะแนนเสียงในเขตกรุงเทพมหานครได้
โดยอาศัยบุคลิกภาพของ นายสมิทธ สุนทรเวช หัวหน้าพรรคเป็นปัจจัยสำคัญที่สุด นอกจากนี้การรักษาและ
ขยายฐานคะแนนเสียงก็ด้วยการทำประโยชน์ในลักษณะที่ตอบสนองต่อความต้องการของฐานคะแนนเสียงทั้ง
ในทางเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ก็เป็นไปในลักษณะที่ก่อให้เกิดการพบปะติดต่อ ฟังพากัน ช่วยเหลือ
กัน เป็นประจำและสม่ำเสมอ

ฐานคะแนนเสียงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเลือกตั้งซึ่งปัจจุบันมีระดับการแข่งขันที่สูง
และหุ้มนเท ประกอบกับประชาชนไม่ค่อยสนใจไปใช้สิทธิ การสร้างฐานคะแนนเสียงที่ถูกต้องจะทำให้การเมือง
ในระบบพรรคมีความเข้มแข็ง สามารถที่จะรวบรวมกลุ่มคนซึ่งมีความรู้สึกนึกคิดหรืออุดมการณ์ทางการเมือง
ไปในแนวทางเดียวกันไว้ได้อย่างชัดเจน ทำให้การเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้งมีสูงขึ้น
อันถือเป็นเจตนารมณ์ของผู้ปกครองทุกยุคทุกสมัยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การปกครอง
สาขาวิชา ..... การปกครอง
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

APICHART POOMKAEW : THAI POLITICAL PARTY AND ITS BASE : A CASE STUDY OF PRACHAKORNTHAI PARTY IN BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.PREECHA HONGKRILERT, Ph.D. 184 pp.

This research aims to find out the relationships between a Thai political party and its base. This is due to the fact that in a democratic country, a political party must have its base so as to win elections in political arena. It is very interesting to find out how a Thai political party establish and preserve as well as expand its base in order to win elections as much as possible. In this connection, Prachakorntai Party is selected as a case study. This is due to the fact that Prachakorntai Party is quite popular among the electors of Bangkok Metropolis, for its candidates are elected to public offices more than the seats in every election held in Bangkok Metropolis.

The study finds out that Prachakorntai Party can establish its strong base is due to the personality of its party leader, Mr. Smak Suntharavej, which is the main factor. Other factor is due to the close relationships between the party leader and officers and its members as well as the people. The party also renders services as requested by the people concerned to them. Moreover, Prachakorntai Party always keeps good connection with its members and the people.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การปกครอง .....
สาขาวิชา ..... การปกครอง .....
ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิสิต ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาช่วย .....
.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ก็ด้วยความเมตตาของท่านอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ ที่ให้คำชี้แนะและช่วยเหลือมาตลอด รวมทั้งท่านอาจารย์ที่ร่วมเป็นคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตธนารักษ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร.พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว ซึ่งได้ท้วงติงและชี้ประเด็นข้อบกพร่อง ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงแก้ไข อย่างไรก็ตามต้องขอกราบขอบพระคุณบรรดาคณาจารย์ทุกท่าน ที่มีส่วนในการสร้างกรอบความคิดในทางรัฐศาสตร์และการวิจัยให้กับข้าพเจ้า

นอกจากท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะนำมา เสนอมิได้ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือร่วมใจจากฐานคะแนนเสียงของพรรคประชากรไทยที่กรุณาตอบแบบสอบถาม และ สส. ของพรรคที่เสียสละเวลาให้สัมภาษณ์ บุคคลซึ่งข้าพเจ้าถือว่าเป็นประตูปิดไปสู่ความสำเร็จในการส่งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ครั้งนี้ คือ คุณชาญ สุทธิสารากร ผู้อำนวยการพรรคประชากรไทย ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านข้อมูลและ เอกสารอย่างดียิ่ง

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านทั้งที่เอ่ยนามและมีได้เอ่ยนาม แต่มีส่วนในการผลักดันให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ข้อบกพร่องอันเกิดจากงานวิจัยครั้งแรก ข้าพเจ้าขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

.....
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	สภาพและความสำคัญของปัญหา.....	1
	- วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย.....	8
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
	- ขอบเขตในการศึกษาวิจัย.....	9
	- สมมติฐานในการวิจัย.....	10
	นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	10
	วิธีการศึกษาวิจัย.....	11
	การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล.....	12
2	แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
	ทฤษฎีของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง.....	14
	แนวความคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ.....	18
	ทฤษฎีการแลกเปลี่ยน.....	26
	ระบบแห่งความสัมพันธ์ของคนไทย.....	28
3	พรรคประชากรไทยกับการเลือกตั้ง.....	33
	การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 22 เมษายน 2522.....	33
	การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 18 เมษายน 2526.....	48

บทที่	หน้า
การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529.....	60
การเลือกตั้งทั่วไป เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531.....	68
4 การวิจัยสนาม.....	92
แบบสอบถามและการสัมภาษณ์.....	92
กลุ่มประชากรและตัวอย่าง.....	95
การวิเคราะห์และตีความข้อมูล.....	103
5 บทสรุป.....	152
สมมติฐานกับผลการวิจัย.....	152
สรุปการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	158
บรรณานุกรม.....	164
ภาคผนวก.....	169
ประวัติผู้เขียน.....	184

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1	แสดงเขตเลือกตั้งและจำนวน สส. ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2522..... 37
3.2	แสดงรายชื่อ สส. ที่ได้รับเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2522..... 47
3.3	แสดงเขตเลือกตั้งและจำนวน สส. ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2526..... 52
3.4	แสดงรายชื่อ สส. ที่ได้รับเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2526..... 54
3.5	แสดงเขตเลือกตั้งและจำนวน สส. ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2529..... 62
3.6	แสดงรายชื่อ สส. ที่ได้รับเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2529..... 65
3.7	แสดงเขตเลือกตั้งและจำนวน สส. ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2531..... 71
3.8	เปรียบเทียบคะแนนเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2529 กับวันที่ 24 กรกฎาคม 2531..... 81
3.9	แสดงรายชื่อ สส. ที่ได้รับเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2531..... 87
3.10	แสดงผลการเลือกตั้ง สส. ในเขตกรุงเทพมหานคร ปี 2522-2531..... 90
3.11	เปรียบเทียบจำนวนคะแนนและ สส. ที่ได้ของพรรคประชากรไทยในกรุงเทพมหานคร ปี 2522-2531..... 91
4.1	แสดงจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดและผู้เลือกตั้งผู้สมัครของพรรคประชากรไทย ในการเลือก สส. ของกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2531..... 98
4.2	แสดงการกระจายแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรตัวอย่าง..... 100
4.3	เปรียบเทียบจำนวนแบบสอบถามที่ส่งออกไปและที่เข้าวัดผลได้..... 101
4.4	แสดงกลุ่มประชากรที่ตอบแบบสอบถามจากเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร..... 102
4.5	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามเพศ..... 103
4.6	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามอายุ..... 103
4.7	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามการศึกษา..... 104
4.8	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามกลุ่มอาชีพ..... 105
4.9	แสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามโดยจำแนกตามรายได้..... 106
4.10	แสดงจำนวนของผู้ที่ตอบคำถามในแบบสอบถามได้ถูกต้อง..... 108
4.11	แสดงจำนวนผู้เลือกตั้งผู้สมัครของพรรคประชากรไทยตามเหตุผลในการเลือกต่างๆ.. 110

ตารางที่	หน้า
4.12 แสดงจำนวนผู้ที่เลือกหรือไม่เลือกพรรคประชากรไทยโดยใช้หัวหน้าพรรคเป็นตัวแปร.....	112
4.13 แสดงจำนวนผู้มีทัศนคติต่อพรรคและหัวหน้าพรรคประชากรไทยตามระดับความคิดเห็น.....	123
4.14 แสดงจำนวนผู้มีปฏิกิริยาโต้ตอบต่อทัศนคติที่ไม่ดีอันมีต่อพรรคประชากรไทย.....	126
4.15 แสดงการมีส่วนร่วมในประเด็นของการไปฟังการปราศรัยหาเสียงเลือกตั้ง.....	127
4.16 แสดงการมีส่วนร่วมในประเด็นของการไปร่วมงานครบรอบวันเกิดของพรรค.....	128
4.17 แสดงการมีส่วนร่วมของการมีกิจกรรมร่วมกับพรรคระหว่างที่ยังไม่มีการเลือกตั้ง..	128
4.18 แสดงความสัมพันธ์ของ สส. หรือพรรคประชากรไทยต่อฐานคะแนนเสียง.....	131
4.19 แสดงความสัมพันธ์ของ สส. หรือพรรคประชากรไทยต่อฐานคะแนนเสียง.....	131
4.20 แสดงความพอใจต่อบทบาทของ สส. และหัวหน้าพรรคประชากรไทยในสภา.....	137
4.21 แสดงพฤติกรรมในการติดตามอ่านคอลัมน์มุนน้ำเงินในหนังสือพิมพ์เดลิเมล์เรอร์.....	145
4.22 แสดงการฟังเทปการอภิปรายของ นายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทย	146

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย